

DECIZIE

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nina Vascan
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Serghei Pcelnicov împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO, repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii, ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din data de 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției și Serghei Pcelnicov, s-a menținut hotărârea din data de 19 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central,

constată:

La 07 mai 2015 Serghei Pcelnicov a depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată, împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CEDO, repararea prejudiciului material, compus din costul biletelor de avion în sumă de 1 264 dolari, venitul ratat în sumă de 9 496, 66 dolari, cheltuielile de transport în sumă de 140 lei, cheltuielile de asistență juridică suportate în cauza penală în sumă de 17 000 lei, prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei cauzate prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești, obligarea Procuraturii Generale să-i aducă scuze publice, compensarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză, compuse din cheltuielile de asistență juridică în mărime de 7 000 lei și cheltuielile de traducere și autentificare notarială a actelor în mărime de 310 lei. (f.d. 4-7, 48-49, 54-55, 107-108 vol. I).

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că Procuratura de transport a efectuat urmărirea penală în cauza nr. 2014600031, disjunsă la 22 august 2013 în baza art. 244

alin. (2) lit. b) Cod penal. La 11 aprilie 2014, procurorul delegat în Procuratura de transport, a emis ordonanță de punerea sa sub învinuire în baza art. 244 alin. (2) lit. b) Cod penal pentru faptul că fiind fondatorul SC „Spav-Int” SRL, a săvârșit infracțiunea de evaziune fiscală, caracterizată prin faptul că a inclus în actele financiar-contabile a întreprinderii a datelor denaturate, care au la bază operațiunii ce nu au existat, fapt ce a condus la neachitarea TVA aferentă bugetului în proporții deosebit de mari, în sumă totală de 3 333 946, 98 lei.

În procesul de urmărire penală, procurorul l-a anunțat în urmărire generală, iar la 27 august 2014, a fost reținut la Aeroportul Chișinău în momentul trecerii frontierei de stat. În aceeași dată, de către procurorul în cadrul Procuraturii de transport a fost emis procesul-verbal de reținere în temeiul art. 166 Cod de procedură penală.

La 29 august 2014, prin încheierea judecătorului de instrucție, în privința sa a fost eliberat mandat de arestare pe un termen de 15 zile, iar prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 septembrie 2014 i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu pe un termen de 15 zile.

Organul de urmărire penală la 23 septembrie 2014 a aplicat măsura preventivă sub formă de declarație de nepărăsire a țării, cu ridicarea pașaportului cetățeanului Republicii Moldova și a pașaportului cetățeanului SUA. Iar la 05 noiembrie 2014, procurorul i-a aplicat măsura de constrângere - obligarea de a se prezenta la organul de urmărire penală.

Reclamantul a indicat că la data de 14 noiembrie 2014 a înaintat către organele de urmărire penală o cerere de scoatere de sub urmărire penală, din cauza lipsei în acțiunile sale la îndeplinirea infracțiunii imputate. În rezultat, la 17 noiembrie 2014 procurorul în cadrul Procuraturii de transport a adoptat ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, din motivul că în acțiunile lui nu există faptul infracțiunii.

Serghei Pcelnicov a mai menționat că în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală în perioada de la 27 august 2014 până la 17 noiembrie 2014 a fost privat de posibilitatea de a se deplasa în SUA, unde urma să realizeze venit sub formă de salariu, în baza ofertei din 20 august 2014 în cadrul companiei TRI West Home Inc, cu sediul în SUA, ct. Sacramento Shaver 5507.

Astfel, reclamantul a susținut că a pierdut costul biletelor de călătorie în Statele Unite ale Americii în sumă de 1 264 dolari SUA și salariul pentru perioada 01 septembrie 2014 - 17 noiembrie 2014 în sumă de 9 496, 66 dolari SUA.

Totodată, consideră că în cadrul urmării penale i s-a încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art.6 CEDO ca rezultat al unei investigații neeficiente.

Prin hotărârea din 19 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Serghei Pcelnicov. S-a încasat, din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Serghei Pcelnicov suma de 10 000 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, suma de 17 000 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material compus din cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul procesului penal și suma de 7 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. (f.d.70, 81-92, vol.II)

Prin decizia din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Serghei Pcelnicov, s-a

menținut hotărârea din 19 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central. (f.d. 123, 124-130, vol. II)

Instanțele de judecată au concluzionat că circumstanțele speței cad sub incidența art. 3 și 6 ale Legii nr.1545-XIII din 25 februarie privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, Serghei Pcelnicov fiind îndreptățit să solicite repararea de către stat a prejudiciului material și moral cauzat prin erorile comise în cadrul procesului penal. Or, în urma acțiunilor procesuale efectuate în cadrul urmăririi penale, în privința lui Serghei Pcelnicov au fost aplicate măsuri preventive sub formă de arest și obligarea de a nu părăsi țara. Ulterior, la solicitarea lui Serghei Pcelnicov a fost scos de sub urmărire penală. Prin urmare, condițiile angajării răspunderii statului pentru erorile comise în cadrul urmăririi penale, prevăzute de art. 3 și 6 ale Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 sunt întrunite cumulativ. Instanțele de judecată au apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele Ministerului Justiției și ale Procuraturii Generale cu privire la netemeinicia acțiunii și neîntrunirea condițiilor obligatorii pentru angajarea răspunderii patrimoniale a statului.

Totodată, instanțele de judecată au reținut că Serghei Pcelnicov în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești a suferit un prejudiciu moral, estimat la suma de 10 000 lei, ca fiind rezonabil și proporțional prejudiciului cauzat și suficient pentru a aduce satisfacție reclamantului.

Cu referire la încasarea prejudiciului material compus din costul biletului de călătorie în sumă de 1 264 dolari SUA, venitul ratat în sumă de 9 496, 66 dolarii și cheltuielile de transport în sumă de 140 lei, instanțele de judecată au concluzionat că costul biletului de călătorie și cheltuielilor de transport nu se includ în categoria prejudiciilor ce pot fi reparate în temeiul Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998. În ce privește venitul ratat, Serghei Pcelnicov nu a demonstrat faptul că a fost încadrat în câmpul muncii în momentul reținerii sale. Iar scrisoarea cu privire la oferta de muncă nu constituie o probă pertinentă, în sensul art. 121 din Codul de procedură civilă. Oferta de muncă a fost acceptată de către reclamant abia la 01 septembrie 2015, după ce a fost scos de sub urmărire penală încă la 17 noiembrie 2014.

La 25 martie 2019 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii. (f.d.157-163, vol.II)

În motivarea cererii de recurs recurentul a invocat că instanțele de judecată au interpretat în mod greșit legea și în acest sens au aplicat eronat normele de drept material, au apreciat arbitrar probele prezentate la materialele cauzei, ceea ce a condus la soluționarea greșită a cauzei.

Ministerul Justiției a menționat că pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ca ilicite, în speță nu a fost prezentat nici un act emis de instanța de judecată prin care acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanței de judecată ar fi fost declarate ilegale. Măsurile procesuale aplicate în privința lui Serghei Pcelnicov în cadrul urmăririi penale nu încalcă dreptul persoanei.

La 26 aprilie 2019 Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton, a declarat recurs împotriva deciziei din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond în partea respingerii acțiunii, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii. Casarea încheierii din 13 iulie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Central prin care s-a respins cererea de atragere în proces în calitate de intervenient accesoriu a ambasadei SUA, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii date. Casarea încheierii din 14 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central prin care s-a respins propunerea de recuzare a judecătorului Viorelia Varanița, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de recuzare. (f.d.170-180, vol. II)

În motivarea cererii de recurs recurentul a invocat că instanțele de judecată au interpretat în mod greșit legea și în acest sens au aplicat eronat normele de drept material și procedural, au apreciat arbitrar probele prezentate la materialele cauzei, ceea ce a condus la soluționarea greșită a cauzei și anume la admiterea parțială a acțiunii.

La 08 mai 2019 Procuratura Generală a depus referință, solicitând ca recursul declarat de către Ministerul Justiției, să fie admis. (f.d. 184-185, vol.II)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 22 ianuarie 2019, publicată pe site-ul Curții de Apel Chișinău la 23 februarie 2019, expediată prin intermediul oficiului poștal părților la 22 februarie 2019, confirmarea recepționării deciziei de către Ministerul Justiției la materialele dosarului lipsește, iar Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton, la depunerea cererii de recurs a prezentat copia plicului prin care se confirmă că decizia a ieșit de la serviciul poștal la data de 25 februarie 2019. (f.d.181) Astfel, recursurile declarate de către Ministerul Justiției la 15 martie 2019 și Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton, la 26 aprilie 2019, sunt declarate în termen.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 19 iunie 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 al Codului de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) al Codului de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1), lit. b) al Codului de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Prin prisma prevederilor art. 118, alin. (3) al Codului de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale

altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130, alin. (1-3) al Codului de procedură civilă statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției este neîntemeiat și care urmează a fi respins, iar recursul lui Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton, întemeiat și care urmează să fie admis din considerentele ce preced.

Serghei Pcelnicov s-a adresat în instanța de judecată cu cerere, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CEDO, repararea prejudiciului material și prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești, obligarea Procuraturii Generale să-i aducă scuze publice și compensarea cheltuielilor de judecată.

Instanțele de judecată au emis hotărârile sus-menționate.

Verificând hotărârile adoptate, instanța de recurs a constatat că instanțele ierarhic inferioare corect au stabilit circumstanțele raportului juridic litigios și anume că Procuratura de transport a efectuat urmărirea penală pe cauza nr. 2013928148, în temeiul unei bănueli rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 244 alin.(2) lit. b) Cod penal.

Prin ordonanța procurorului Procuraturii de transport din 02 aprilie 2014, s-a dispus aducerea forțată în procuratură a lui Serghei Pcelnicov, pentru a fi audiat în calitate de bănuț. (f.d.85, vol.I)

La 11 aprilie 2014 Serghei Pcelnicov prin ordonanța procurorului Procuraturii de transport a fost pus sub învinuire, fiindu-i învinuită comiterea infracțiunii prevăzute de art. 244 alin. (2), lit. b) Cod penal. (f.d.13, vol. I)

Prin ordonanța din 11 aprilie 2014, s-a dispus reținerea învinuitului Serghei Pcelnicov. (f.d.89-90 vol. I)

Prin ordonanța din aceeași dată, s-a dispus pornirea investigațiilor în vederea căutării învinuitului Serghei Pcelnicov. (f.d.91-92 vol. I)

Potrivit procesului-verbal de reținere din 27 august 2014 Serghei Pcelnicov a fost reținut pe bd. Dacia, 82, Aeroportul Chișinău, fiind repartizat în Izolatorul de detenție preventivă IDP a DP mun. Chișinău. (f.d.15 vol. I)

La 29 august 2014 procurorul în Procuratura de transport a înaintat judecătorului de instrucție demers cu privire la aplicarea măsurii preventive - arestul preventiv pe un termen de 30 zile. (f.d.16-18, vol. I)

Prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 29 august 2014 demersul procurorului a fost admis parțial, în privința învinuitului Serghei Pcelnicov fiind

aplicată măsura preventivă - arestul preventiv pe un termen de 15 zile. (f.d.19-20, vol. I)

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 septembrie 2014 a fost casată încheierea Judecătorei Centru, mun. Chișinău din 29 august 2014 și pronunțată o hotărâre nouă, prin care învinuitului Serghei Pcelnicov i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest la domiciliu pe un termen de 15 zile. (f.d.21-22 vol. I)

Prin ordonanța din 11 septembrie 2014 în privința lui Serghei Pcelnicov a fost aplicată măsura preventivă - obligarea de a nu părăsi țara pe un termen de 30 zile. (f.d.235-237 vol. I)

Prin ordonanța din 05 noiembrie 2014 în privința lui Pcelnicov Serghei a fost aplicată măsura procesuală de constrângere - obligarea de a se prezenta la organul de urmărire penală sau instanța de judecată. (f.d.23 vol. I)

Prin ordonanța din 17 noiembrie 2014 Serghei Pcelnicov a fost scos de sub urmărire penală, din motiv că în acțiunile acestuia nu există fapta infracțiunii. (f.d.10-12 vol. I)

În urma celor relatate, Colegiul lărgit relevă că instanțele de judecată corect au conchis că Serghei Pcelnicov a suferit în urma atragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art. 53 alin. (2) al Constituției Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Prevederi relevante speței se conțin în Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care stabilesc expres atât momentul nașterii dreptului la repararea prejudiciului, cât și condițiile în temeiul cărora survine răspunderea statului.

Conform art. 3 alin.(1) lit. a) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Potrivit art. 6, lit. b) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

În această ordine de idei, instanțele de judecată corect au reținut că circumstanțele speței cad sub incidența prevederilor art. 3, 6 și 7 ale Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, ori în cadrul urmăririi penale în privința lui Serghei Pcelnicov au fost aplicate măsuri preventive sub formă de arest, arest la domiciliu, obligația de nepărăsire a țării, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală pe motiv că în acțiunile acestuia nu există fapta infracțiunii.

În conformitate cu art. 284, alin. (1) al Codului de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Astfel, prin faptul scoaterii de sub urmărire penală a lui Serghei Pcelnicov acesta a fost reabilitat, fapt ce atestă cu certitudine că organul de urmărire penală a încălcat principiul general potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi urmărită penal, trasă la răspundere și judecată, împrejurare ce generează angajarea răspunderii patrimoniale a statului pentru prejudiciul material și moral cauzat prin această încălcare.

Argumentul Ministerului Justiției precum că în speță nu a fost întrunită condiția specială atragerea răspunderii patrimoniale a statului, corect a fost respins de instanțele de judecată, ori punerea sub învinuire a lui Serghei Pcelnicov și aplicarea măsurilor preventive față de acesta constituie acțiuni ilegale de intentare a urmăririi penale și sunt confirmate prin faptul scoaterii de sub urmărire penală, nefiind necesară existența unui act de anulare a ordonanței de aplicare a măsurii preventive sau a altor acte emise în cadrul urmăririi penale.

Mai mult, Colegiul apreciază că argumentul invocat este o interpretare subiectivă a situației de către Ministerul Justiției întru susținerea poziției sale, ori prin prisma prevederilor art. 3 alin. (2) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Prin urmare, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că Serghei Pcelnicov este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art. 11, alin. (1) și (3) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare: a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție. În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Aici, Colegiul lărgit menționează că deși corect instanțele de judecată au stabilit că lui Serghei Pcelnicov i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că a fost învinuit pentru săvârșirea unei infracțiuni pe care nu a comis-o, cauzându-i daune morale prin limitarea dreptului la libera circulație, or, acesta s-a aflat în arest preventiv, arest la domiciliu, cât și sub măsura preventivă obligarea de a nu părăsi țara, incorect au stabilit cuantumul despăgubirii, ori la determinarea despăgubirii, se va tinde să se acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Colegiul notează că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Din materialele dosarului rezultă că Serghei Pcelnicov a fost atras la răspundere penală pentru săvârșirea unei infracțiuni, iar ulterior a fost scos de sub urmărirea penală pe motiv că nu există fapta infracțiunii. Însă, în perioada urmării penale începând cu 27 august 2014 și până la data de 08 septembrie 2014, acesta s-a aflat în arest preventiv. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 08 septembrie 2014 acestuia i s-a aplicat măsura preventivă arest la domiciliu. Prin ordonanța procurorului din data de 11 septembrie 2014 lui Serghei Pcelnicov i s-a aplicat măsura preventivă obligația de a nu părăsi țara pe un termen de 30 de zile.

Astfel, în perioada urmării penale și până la scoaterea de sub urmărire penală Serghei Pcelnicov a fost limitat ilegal în drepturile sale, fiind supus unor suferințe psihice, aflându-se în imposibilitatea de a părăsi țara, fiind cetățean a SUA avea planificată o călătorie în Statele Unite ale Americii.

Serghei Pcelnicov a solicitat un prejudiciu moral în sumă de 100 000 lei, care în opinia instanței de recurs este o sumă exagerată și nu poate fi admisă.

Totodată, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmării penale și examinării cauzei, aplicarea măsurii preventive, arest, arest la domiciliu și obligarea de nepărăsire a țării, instanța de recurs constată existența motivelor întemeiate de a majora cuantumul prejudiciului moral de la 10 000 lei, acordat de instanțele de judecată ierarhic inferioare până la suma de 70 000 lei, care în opinia instanței de recurs constituie o satisfacție, echitabilă pentru Serghei Pcelnicov.

Referitor la pretenția lui Serghei Pcelnicov cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică suportată în cadrul procesului penal, corect a fost admisă de către instanțele de judecată, ori prin prisma prevederilor art. 7, lit. e) al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

În speță, se constată că Serghei Pcelnicov în cadrul urmării penale a fost asistat de avocat, care a exercitat apărarea acestui, acordând consultații pe tot parcursul anchetei penale, contestând actele de limitare în drepturi ale învinutului.

Prin urmare, cuantumul cheltuielilor de asistență juridică pretinsă este rezonabilă pentru o cauză penală de învinuire în comiterea unei infracțiuni, ori Serghei Pcelnicov a fost consultat juridic de către avocat în timpul urmăririi penale.

Totodată, instanța de recurs menționează că instanțele de judecată au respins pretenția lui Serghei Pcelnicov cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în partea ce ține de compensarea costului biletelor de călătorie, concluzie ce este apreciată de către Colegiul lărgit ca fiind incorectă, ori, în speță s-a constatat că Serghei Pcelnicov la data de 27 august 2014 a fost reținut la Aeroportul Chișinău în momentul trecerii frontierei de stat, având intenția de a pleca în baza biletului de călătorie pe ruta Chișinău

–Istambul, Istambul –Los Angeles, Los Angeles – Sacramento. Potrivit invoice nr. 49865 din data de 16 mai 2014 Serghei Pcelnicov a achitat suma de 1 032, 0 dolari SUA pentru costul biletului pe ruta menționată. (f.d. 25, vol.I) De asemenea, s-a confirmat faptul că Serghei Pcelnicov a achitat suma de 205,0 dolari SUA, echivalentul a 2 844 lei pentru transportarea bagajelor. (f.d. 26, vol. I)

Prin prisma prevederilor art. 3 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 prejudiciul material cauzat persoanei în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești este reparabil. La caz s-a constatat că în privința lui Serghei Pcelnicov a fost pornită urmărirea penale, fiind reținut la Aeroportul Chișinău la data de 27 august 2014, aflându- se în arest până la data de 08 septembrie 2014, ulterior fiindu-i aplicată măsura preventivă arest la domiciliu și obligația de nepărăsire a țării. Astfel, Serghei Pcelnicov în legătură cu reținerea sa a suportat cheltuieli pentru biletele de călătorie, ori la data de 27 august 2014 nu a beneficiat de aceste servicii și nici nu a avut posibilitatea de restituire a contravalorii biletului, aflându-se în arest.

În acest context, instanța de recurs reține ca fiind întemeiată pretenția lui Serghei Pcelnicov cu privire la încasarea sumei 1 264 dolari SUA prejudiciul aflat în legătură directă cu arestarea inculpatului.

Cu privire la pretențiile lui Serghei Pcelnicov cu privire la încasarea venitului ratat în sumă de 9 496, 66 dolari și a cheltuielilor de transport în sumă de 140 lei, Colegiul, conchide că corect au fost respinse de instanțele de judecată, ori aceasta nu cad sub incidența Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, argumentul precum că acesta a fost angajat în câmpul muncii în momentul reținerii sale nu este probat, ori oferta de muncă a fost acceptată de către Serghei Pcelnicov la 01 septembrie 2015, mult peste termenul scurs după scoaterea acestuia de sub urmărirea penală.

Instanțele de judecată au respins pretenția lui Serghei Pcelnicov cu privire la obligarea Procuraturii Generale să-i aducă scuze publice, motivând că acesta a omis termenul de adresare privind încălcarea dreptului pretins, concluzie ce este considerată de instanța de recurs greșită din considerentele ce preced.

În conformitate cu prevederile art. 67, alin. (1) al Codului de procedură civilă persoana interesată într-un proces pornit între alte persoane poate interveni în el alături de reclamant sau de pârât până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță dacă hotărârea pronunțată ar putea să influențeze drepturile sau obligațiile lui față de una din părți.

În speță, Procuratura Generală a fost atrasă ca intervenient accesoriu de partea pârâtului, ceea ce denotă faptul că intervenientul accesoriu nu este subiect prezumat al raportului material litigios, ori între reclamant și intervenient accesoriu nu există obligații reciproce.

În acest context este cert că Serghei Pcelnicov nu este în drept de a înainta pretenții față de Procuratura Generală, ori odată ce el singur a atribuit acestui organ calitatea de intervenient accesoriu, nu-i poate impune careva pretenții. Astfel, acțiunea lui pe acest capăt de cerere urmează a fi respinsă ca fiind îndreptată către un intervenient accesoriu.

Referitor la pretenția lui Serghei Pcelnicov cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art. 6 CEDO, instanța de recurs o consideră declarativă, ori în cadrul urmăririi penale a beneficiat de asistență juridică,

de dreptul de a contesta actele emise de organele de urmărire penală, de a da declarații și de a beneficia de prezumția de nevinovăție și pe acest capăt de cerere soluția instanțelor de judecată este corectă.

Serghei Pcelnicov a mai solicitat compensarea cheltuielilor de judecată suportate pentru asistență juridică și cheltuielile de traducere și autentificare notarială a actelor.

În corespundere cu art. 90 al Codului de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte: i) cheltuielile de asistență juridică; l) alte cheltuieli necesare, suportate de instanță și de participanți la proces.

Articolul 94 alin. (1) al Codului de procedură civilă, stipulează că instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Prin prisma normelor de drept sus - citate Colegiul reține ca fiind corectă și concluzia instanțelor de judecată cu privire încasarea cheltuielilor de judecată compuse din cheltuielile de asistență juridică în mărime de 7 000 lei, sumă care este echitabilă în raport cu complexitatea cauzei și de respingere a cheltuielilor de traducere și autentificare notarială a actelor în mărime de 310 lei, ori pretenția cu privire la încasarea venitului ratat a fost respinsă.

În concluzie, instanța de recurs relevă că în cadrul judecării pricinii, instanțele de judecată ierarhic inferioare au creat participanților la proces condiții obiective și echitabile pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea pentru părți a dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului.

În astfel de circumstanțe, criticile formulate de către Ministerul Justiției în recurs sunt reținute ca fiind neîntemeiate și urmează a fi respinse, pe când criticele formulate de către Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton sunt parțial întemeiate, astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției, de admitere a recursului declarat de către Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton, de a casa parțial decizia din data de 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 19 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și de a emite în această parte o nouă hotărâre privind admiterea parțială a acțiunii.

Reieșind din cele expuse, în baza art. 445, alin. (1), lit. b) al Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se admite recursul declarat de către Serghei Pcelnicov, reprezentat de avocatul Antuan Anton.

Se casează parțial decizia din data de 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 19 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, emise în

cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Serghei Pcelnicov împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la constatarea încălcării dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 CEDO, repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii, ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată în partea compensării prejudiciului material și moral și în această parte se emite o nouă hotărâre.

Se încasează din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Serghei Pcelnicov cu titlu de prejudiciu moral suma de 70 000 (șaptezeci mii lei), cu titlu de prejudiciu material suma de 1 264 (una mie două sute șaizeci și patru) dolari SUA sau echivalentul în lei conform cursului valutar al Băncii Naționale la data executării hotărârii.

În rest decizia din data de 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 19 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președinte ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Maria Ghervas